

DE POËSI ORPHICA,
SPECIMEN ACADEMICUM,

Quod

VENIA AMPL. FAC. PHILOS. AB.

Publico Examini modeste subjiciunt

Mag. JOHANNES JACOB. TENGSTRÔM

*Historiæ Litterariæ Docens, ad Bibliothecam Acad. Amanu-
ensis extraord.*

ET

ROBERTUS TENGSTRÔM,

Ostrobothnienses.

In Auditorio Philos. die V Dec. MDCCCXII.

b. a. m. f.

ABOÆ, Typis FRENCKELIANIS.

DE POST-ORPHICA

SPECIMEN ACADEMICUM

Quod

VENIA AMPL. FAC. PRAES. ABB.

Publico Examinis iudicio subactum

MAG. JOHANNES JACOB TENNSTROM

Mag. JOHANNES JACOB TENNSTROM, Mag. JOHANNES JACOB TENNSTROM

ROBERTUS TENNSTROM

Carolus

In Auditorio Philol. die V Dec. MDCCCLXII

ABOE, Typographus

De Poëse Orphica.

§. 1.

In fabulis carminibusque gentium nativa domestica indole conspicuarum antiquis tam divites & præclari, omnia animantes mythi nobis obveniunt, tot religionis & poëseos emicant lumina, ut sui studiosos habuerint quosvis in iudicio literarum omnique vitæ cultu terfissimos:

Τετο γὰρ ἀθανάτων φωνὰν ἔσται,
Εἰ τις ἐν εἰπῇ τι α).

Illa interdum rudiora, nitorem & ultimam in excolendis operibus limam desiderantia artis primordia, quantumvis ex diverso solo natali a se invicem abludentia, pro simplicitate sua inimitabili, genuina,

quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
lucidius atque melius CHRYSIPPO & CRANTORE docent. Imagines lætas & sublimes animadvertere nobis videmur humanitatis, in gremio quasi naturæ quiescentis, nec simulatæ nec dissimulatæ, infantiae, innocentiae felicitatisque pristinae, quibus revocandis & recolendis omnes, quotquot accuratioris culturæ

A

turæ

---

*) PIND, *Isthm.* IV. 68. cd. HEYNE.

turæ participes rationis auxilio nativam generis nostri integritatem assequi & restituere conamur, mentem pascere, opiniones vanas dediscere, & ad almam sobriamque mentis æquabilitatem nos informare possumus b).

Quidquid sit, nihil certe non sentimus libere humaneque; quando antiqua poëmata lingua felicis Hellados exarata legimus. Tanto autem abundant ingenio, ut HORATIUS c) pro certo sumat, scripta quæque antiquissima Græcorum esse vel optima; usque adeo præceptis artis satisfaciunt, ut, si quæ unquam alia ex ingenio nativo profecta, principia Æstheticæ vera absolutaque esse, probent d).

Græci, quos præ ceteris gentibus natura subtili quodam sensu sive gustu in poësi delitescentium venerum ornaverant, & qui ineffabili amore omne pulchrum amplectebantur, vates suos antiquissimos mirifice coluerunt: quid? quod in amorem studiaque eorum usque adeo fuerunt effusi, ut facile dicas morum animorumque habitum gentis ingeniosissimæ ad illorum sentiendi & cogitandi rationem quam maxime fuisse conformatum. Ex illorum carminibus prima hauserunt & religionis & scientiarum suorum stamina scriptores litteratique ætatis ceterioris. Illi ora & ingenia vatium Pieriis aquis rigarunt:

---

b) Quod non ita explicatum volumus, ut id demum sit naturale, quod a natura primum ortum & quale ante cultum fuit, quod incompositum formaque solutum. Species enim prisca etiam curæ fuit, in quantum ejus scite fingendæ & adornandæ intelligentiam sibi comparare valuerant. *Id vero est maxime naturale, quod fieri natura optime patitur.* QUINT. Inst. Or. IX. 4.

c) Ep. II. 1. 28.

d) Dissimiles variasque populorum opiniones & mores, dum fictioni cuiuslibet substernuntur, nihil ad æstheticum poëmatis pretium facere, nemo non sentit.

Aus, affectibus, quibus agitur, violentissimis rationemque om-
 nem repellentibus laceraretur omnino & quasi dirumperetur,
 nisi sonis, verbis atque motibus corporis eos efferre posset
 atque mulcere. Cum autem voces gellusque turbidi & tumultuosi
 corpus valde fatigent, animusque effrenatus illud requiescere
 ægre patiat, sensibus defatigatis succurrens fervorem concitationemque
 vehementiorum motuum rhythmo adstringit. Quæ cum ita sint, prima
 gentium, a rudi, ex lege impetu animorum profecta, carmina non
 fuerunt commenta sive lusus phantasie, haud facta ad motus animi
 depingendos, adeoque nec poemata (*ποιηματα*) proprie appellari possunt:
 affectuum effervescentium fuerant interpretes necessarii: artem non
 redoluerunt: sicque nec memoria custodiri, nec posteritati innotescere
 potuerunt. Postquam autem rhythmus primum signa affectuum &
 deinde hos ipsos moderatus est, tranquillioresque reddidit, &
 harmoniam quandam inter corpus & animum effecit, homo non
 amplius ex necessitate quadam, sed consulto, illos vocibus &
 saltu certæ dimensionis adstrictis exprimere, & denique versibus
 metro ligatis pro re nata sensa sua nobilissima includere aggressus est.

Fabulæ igitur antiquæ, proavos Græcorum a vatibus demum
 mansuefactos, excultos & ad reverentiam juris adstrictos fuisse,
 narrantes, cum & frequentes & communes fuerint, & hac ex parte
 rationi quoque consentiant, fidem certe merentur. Ipsa species carminum
 ferena & grata animos feroces mitiget & sedet, necesse est. Rhythmus
 etiam tumultus, ex affectibus multitudinis indomitæ ordinaris
 sensusque componit & concinere docet. Ipsi philosophi antiquissimi,
 utpote phantasie magis quam rationis vi omnia comprehendentes,
 carminibus doctrinam suam ut plarium expresserunt; quod & eorum,
 qui docerentur, infantie quasi apprimè convenit, ut nempe præcepta
 mentes rudiores formatura versibus signarentur, qui & aures mulcerent
 & memoria teneri facile pos-

— 7 —
posent; Constat immo eadem ex causa, Musicam, quæ, auctore TIMAGENE g), omnium artium prima existit, a sapientiæ prisæ heroibus tractatam, & ad animos feros popularium emolliendos adhibitam, concentumque modorum & sonorum apud Græcos jam antiquitus inde virtutum nobilissimarum parentem, educatorem & auctorem fuisse. Unde nec est, quod nimium miremur, olim eosdem & Musicos & Vates & sapientes iudicatos esse h).

Ceterum prima ætas culturæ Græcorum, pariter ac universæ humanitatis, nebulis fabularum nunquam dispellendis tegitur. Carmina enim HOMERI, quæ monumenta sunt antiquissima historiæ eorum, protæicum scribendi genus prænuntiare atque hoc non multo antiquiora esse videntur. Sine dudum tamen multa posita fuerunt tirocinia poëseos, priusquam vates adeo limatus omnibusque numeris absolutus ac HOMERUS prodiret. Hæc igitur spissis, vel Cimmeriarum instar, tenebris sunt circumfusa. In vates enim antiquissimos Græcorum superstitione, pia fraus vanaque, generis humani propria, facinorum magnorum auctoribus miracula attribuendi libido, ut & philosophorum illos in suas partes trahendi studium, fecerunt monstruosas narrationes, aut totas fictas & commentitias, aut fabulis adeo commixtas, ut veritatem ab his distinguere nequeamus, invexerunt i). Fuerunt scilicet illi, pro
nativa

---

g) QUINT, Instit. Or. I. 16. Cf. MAX. Tyr. Disf. XXI, p. 214 ed. sec. HENST.

h) Cf. QUINT, I. 16. In rudibus litterarum populis sapientes dicuntur nomine generali Poëta. Quin etiam PLATO ANACREONTA *σφοδρῶς* adnumerat, sine dubio hilarem, vel Epicuream si mavis, sapientiam, quam spirant Odæ ejus, respiciens.

i) Ad ORPHEI auctoritatem, a plurimum seculorum pæne oblivione

nativa religionis poëseosque cognatione primi cultus pietatisque doctores primique sacerdotes; atque adeo ex cogitandi ratione suæ ætatis, qua corporis animique virtutes eximia operæ & favori Deorum attribuerentur, horum interpretes non potuerunt non haberi. HOMERI certe adhuc ævo carmina pangendi facultas in auctoritate & honore summo fuit *k*). Sacerdotes autem antiquiores etiam imperium aliquando tenuisse, vel inde forsitan colligere liceat, quod ætate recentiori in plurimis civitatibus Græcis præcipua sacra a magistratibus summis procurata fuerint *l*). Singulis itaque cultus prisca principibus inventa varia progressionessque rationis humanæ tributa sunt, quæ non possint non ad multa sæcula pertinere. Quis enim verisimile ducat, gentem silvestrem, feram & immanem ab uno homine, quacunquē demum arte divina usus fuerit, mitem & mansuetam redditam fuisse? Non nisi sensim exiit ferocitas, sensimque explicant se virtutes:

*Sic unum quiddid paulatim protrahit ætas
In medium, ratioque in luminis eruit oras.*

Quid? quod dubium videatur, an vel narrationes de vi musices atque poëseos antiquissimæ ad mores mitigandos a genuina quadam traditione arcescendæ sint; quippe quarum artium effectus homo ferus, vix suimet ipse conscius, mutationesque internæ naturæ suæ contemplari insuetus, æstimare, atque a

scæ-

---

resuscitatis, certamine velut inito adhuc provocarunt Christiani, itemque de nova PLATONIS schola philosophi. Cf. BÜCHER *Gesch. d. neuern Philosophie*, T. II, p. 157.

k) Cf. ex, c. *Od.* VIII. 479.

l) *Apud Athenienses creati regis fidei augustissima sacra & maxime patris antiquissimarum religionum ritus tribui atque demandati fuerunt.* PLATONIS *Polit.* Tom. II, p. 290.

senſibus ſuis ceteris hinc illius oriundis diſtinguere & ſegregare vix noverit. HOMERUS certe fabulam de ſono mirabili teſtudinis ſaxa movente ignorare videtur; utpote qui Thebarum ab AMPHIONE & ZETHO munitarum mentionem faciens *m*) portentum tale haud commemoret. Immo ARISTOTELES, ut ſcriptum reliquit CICERO *n*), docuit, ORPHEUM Poëtam, in cujus vita rebusque geſtis enarrandis præcipue ſibi placuit antiquitas, numquam fuiſſe *o*). Attamen, cum neque ARISTOTELIS ætate in liquidum perducipotuerit, an ullus umquam hoc nomine vates inſignis vixerit, nec ne, adeoque, ipſum nihil aliud indicare voluiſſe, videatur, quam, ORPHEUM non talem, in quem ea, quæ narrantur, omnia conveniant, fuiſſe, veritati, ni fallimur, proximum eſt, aliquos quaſi primigenios fuiſſe vates, LINUM, PAMPHUM, MUSÆUM, ORPHEUM, ceteros, magnos pro ſuo ſæculo ſapientiæ laude viros, ad quos deinde tot commenta & inventa *p*) retulerint poſteri, ut Herculeorum laborum oneribus quaſi oppreſſi interierint. Utcunque iſta ſe habeant, nomen ORPHEI in ſaſtis litterarum memorabile eſt, utpote a quo ætas certa hitoriæ Græcæ, certa que ſchola poëtica & religioſa, certa carmina, idem conſilium ac propoſitum ſpirantia, derivari ſoleant.

§. 3.

Poëſis myſtica, quæ in Græcia floruit, e communi opinio-

ne

m) *Od.* XI. 260-265.

n) *De nat. Deor.* I. 38. Idem contendit Dionysius apud Suidam.

o) Hinc Voſſius (*de Arte poët.* c. 13) putat, Triumviros iſtos poëſeos, ORPHEA, MUSÆUM, LINUM non fuiſſe, ſed eſſe nomina ab antiqua Phœnicum lingua, qua uſi CADMUS, & aliquandiu poſteri.

p) Hæc omnia vel repetere vel ad examen revocare, non eſt adrii inſtituti.

ne antiquissimis temporibus originem suam debuit, ejusque fons & auctor ORPHEUS habitus est *q*). Cum veto poëtis mystica e notionibus excelsioribus sine dubio, quam quæ in barbaris inesse solent, enata videatur, cumque probabile sit, Orphicos, qui societatem arcanam constituerent *r*), ut speciem venerabilem & sibi & mythis suis vindicarent, natales ejus ad ultimam vetustatem retulisse, veteres vero ipsi dissentiant de auctoribus carminum Orphicorum, nulla denique rationis mysticæ indicia in poematibus Homericis existent, jure omnino ætas ejus in disquisitionem vocatur.

Sed ne quis nobis vitio vertat, quod antiquitatis fidem convellamus, remque, de qua sine veterum auctoritate decernere haud liceat, in dubium vocemus, commemorandum est: Orphicum camen, teste CICERONE *s*), Pythagoreo cuidam CERCOPI attributum fuisse: SEXTUM EMPIRICUM carmina Orphica ONOMACRITO adscribere *t*): HERODOTUM poëtas, qui HOMERO & HESIODO priores censebantur, posteriores judicare *u*): PINDARIONEM apud SEXTUM *v*) pro certo sumere, nullum opus

q) EURIPIDES in RHESO, v. 943, ORPHEI mentionem intexens canit: Μυσηίων τῶν ἀποσθέντων Φαῖκας ἐδείξεν.

r) Circulatores divitum domos frequentantes in sceleribus per sacrificiorum ritus expiandis liberos, ut perhibuerunt, a ΜΥΣΩ & ORPHEO scriptos protulerunt, ad quorum normam sacra peragerent (Cf. PLATONEM *de Rep.* L. II. Tom. II, p. 364.) EURIPIDES (HIPPOLYT. v. 952) THESEA facit exprobare filio suo HIPPOLYTO ἄστυχον βροχῶν, & quod ORPHEA sibi regem fecisset, eoque abstinentiæ prætextu novercam stupro pollueret.

s) *Nat. Deor.* I. 38.

t) *Adv. Mathem.* IX. 361, *Pyrrhon. Institut.* III. 30.

u) L. II. p. 69. ed. STEPH.

v) *Adv. Mathem.* I. 203.

antiquius poematibus Homericis ad suam ætatem pervenisse: PAUSANIAM denique hymnos OLENI, etiam si in iis Hyperboreorum, (quod nomen non habet pater Geographiæ & Historiæ HOMERUS), mentio facta fuerit, illeque Hyperboreis x) oriundus habitus sit, PAMPHO & ORPHEO antiquiores facere y). — Observandum quoque est, univèrsim haud raras fuisse apud Græcos vetustiores in libris supponendis interpolandisque fraudes. Narrat HERODOTUS z), ONOMACRITUM ab HIPPARCHO, PISISTRATI filio, Athenis ejectum fuisse, quod a LASO, Hermionensi, manifesto deprehensus fuisset, inter Musæi sortes hanc etiam inseruisse, fore, ut insulæ Lemno adjacentes mari submergerentur. Multas autem ejusdem generis fallacias fuisse, quæ nunquam detegerentur, veri simillimum est. Ad HOMERUM item relata sunt carmina epica, *Cypria* appellata, quorum auctorem eum non esse, jam HERODOTUS ostendit a). QUINTILIANUS pariter memorat, ARISTOPHANEM Grammaticum primum negasse, librum, qui inscribatur *ὑποθηκας* HESIODO-que adjudicabatur, hujus fuisse poëtæ. Præterea tenendum est, in tanta jactura scriptorum antiquorum, ne conjectura quidem assequi semper licere, quid hac in parte senserint veteres: atque tum, quum critica ars & subtilitas ac grammatica doctrina apud Græcos prodirent, momentorum, quibus vulgi fides molienda esset, indicia & vestigia vetustate fere oblitterata fuisse. Quoniam denique sacer, si quis unquam vates, erat ORPHEUS, religione quadam non potuerunt non deterreri, qui ad

B

cum

x) HERODOTUS, *De hominibus*, inquit, *Hyperboreis neque Scythiæ quidquam dicunt, neque alii hic habitantium præter Isædonas: verum, ut ego puto, ne hi quidem quidquam (intellige probabile) dicunt* (IV. p. 146).

y) IX. 27.

z) *Herod. VII. p. 243.*

a) II. p. 83.

eum scriptorum gloria, qua diu inclaruerat, deturbandum inclinarent. Scalesti saltem habiti sunt gravibusque poenis affecti, qui mysteria evulgarent. Quam anxie hæc servarentur, & quam periculosum esset, in suspicionem incidere proditionis, expertus est ÆSCHYLUS *b)*. Facile autem hostis omnis religionis judicari potuit, qui auctoritatem librorum, a sacerdotibus sacra quadam superstitione reconditorum, in dubium vocare auderet.

Si igitur in carminibus, quæ ab ORPHEO nomen habent, vestigia appareant recentioris ætatis, si res orationisque formæ se offerant, in quibus agnoscat novitas quædam, & quæ ab antiquorum consuetudine & dicendi genere recedant, minoris hæc æstimari non debent, quam suspecta sæpe dubiaque popularium auctoritas.

§. 4.

Idi vero satis exploratum esse videtur, scripta, quæ hodie ORPHEI nomen præ se ferunt, neque unius scriptoris esse, neque dictionem habere antiquam. In ipsis hymnis, qui & Argonauticis & Lithicis jam ab omnibus forsan antiquarum litterarum cultoribus vetustiores habentur, sunt, qui recentioris ætatis expressa contineant vestigia.

Sic v. gr., ut nonnulla eorum strictim indicemus, *Pan*, quem Deo cuidam Mendefio comparat STRABO *c)* & qui Arcadibus Deus indigena fuit *d)*, ante proelium autem Marathonium,

---

b) ARISTOT., *Moral.* ad. Nic. III, 2.

c) XIII, p. 302. ed. Paris, 1620.

d) PAUSAN. VIII, c. 26.

nium Athenis templum sacraque non habuit e), neque nisi ævo recentiori apud Græcos celebris fuit, in hymnis Orphicis invocatur. *Hermes* porro appellatur *εραγωγος*, quod vero epitheton longe post HOMERUM demum, cum hic Deus præses salutatus esset certaminum gymnicorum f), nomini ejus ad-junctum est. Vocabulum *πτηνος* dræmonesque alati g) ætate poëteos dramaticæ vix antiquiora fuerunt h). Quid? quod ipsa philosophemata, eaque inter se diversa, recentioris ætatis auctores hymnorum in suos usus convertisse, patet i).

B 2

Nul-

e) HERODOT. VI. p. 233, CLEM. ALEX. *Admon. ad gentes*, p. 28. ed. SYLBERG., LUCIAN. *His Accus.* p. 218. ed. Amstelod. 1687.

f) Hæc pariter ac verbum *γυμνασιον* non nisi post Olympiada decimam quartam orta sunt (DIEMER. *HALIC. Ant. Rom.* VII. fin.).

g) Ex. c. *Ονεργος τανυσπιπτερος* (H. LXXXVI), *Νοτα λαυσηρον πτηνημα δι νερος, τοικισις πτερυγισσι δονεμενον* (H. LXXXII). Recentioris note sunt quoque *Νηενιδες πτεριωνων επ σχοισιν αγαλλομενοι* (H. XXIV) & *Δημητηρ αεμα δρακοντειοισιν επορευεσσα χαλκινος*, &c. Universim tenendum est, imagines ætærum nubiumque a pictura demum, quæ non nisi illis itinera Deorum per æra & aquam exprimere poterit, ad pæctim translatas fuisse. Cf. LESSING'S *Læokoon od. über die Grenzen der Mahlerey und Poësie*.

h) Cf. *Mythologische Briefe von J. H. Voss* passim.

i) Die Orphiker und andere Göttermystiker nahmen im Zeitalter der Weltweisheit eine auffah. de Offenherzigkeit an. Ein Glaubenslied nach dem andern, bald in dieser, bald in jener Gestalt, trat unter dem ehrwürdigen Nahmen ihres Altvaters ins Freie: um was seit kurzem, vom Lichte der Vernunft entdeckt, oder zum Wahrscheinlichen gebracht, den Gemeinm unlenkte, dieses in myst. he Sinnbilder gehüllt dem uralten Schatze des Heiligthums zuzueignen. Nicht einmal Widersprüche mit sich nieden in ihrem Eifer die andächtigen Brüder, selbst über die damals wichtige Frage von der Gestalt der Erde; die einige mit der jonischen Schule für flach, andere

Nullus vero pro eana Argonauticorum antiquitate, in quibus, pariter atque in hymnis, ORPHEI persona loquens introducit, testis exstat præter Grammaticum DRACONEM Stratonicensem *k*), cujus tamen fides non uno nomine suspecta est. Eum tamen RUHNKENIUS excitavit, qui SCHNEIDERO, Argonautica opus recentissimi poetæ esse, contendenti *l*), adversarium se omnino objecit *m*). Ex orbis terrarum deinde notitia, quam habuit auctor carminis, ætatem ejus detegere studentes THUN-

mit der italischen für rund ausgaben. Allen alles zu sein, war ihr Wahlspruch. Mythol. Br. v. Voss, Tom. II. p. 280. — H. XXIII ex. c. THALETIS sententiam de ortu omnium rerum ex aqua spectat. H. XXV HERACLIDEM, Proteo materiam, quatuor elementorum matrem, significari, docentem, in memoriam revocat.

k) Hic in libro *περὶ μετρῶν ποιητικῶν*, quem anno superiori in *Anecd. Græc. v. Biblioth. Imp. Paris.* edidit BECKER, versum 110 Argonauticorum, hæc ORPHEO adsignans, profert.

l) In *Analect. Critic. (Trajecti ad Viadrum an. 1777)* cit. ab HERRMANNO in *Disertatione de ætate Scriptoris Argonauticorum*, ejus Orphicorum Editioni (Lips. 1805) annexa.

m) *Ep. crit. II. ib. cit.* Scribit, se ne levisimum quidem recentioris ætatis vestigium in Argonauticis reperisse. Item J. M. GESNERUS in Prolegomenis Orphicis (HERRMANNI Editioni Orphicorum præmissis) ait, se in opusculis, quæ hodie ORPHEI nomine extant, nihil animadvertisse, quod abhorreat ab illis temporibus, quibus vixisse dicitur Thracius ille ORPHEUS, nullam cujuscunque rei mentionem, immo ne verba quidem, quæ Trojanis temporibus recentiora esse demonstrari queant. Cui asserto varia iterum opposuit SCHNEIDERUS in Præf. ad Argonautica. Idem in collectione fragmentorum Pindaricorum, quæ in Vol. III carminum Pindari, an. 1798 ab Heynio iterum editorum, extat, de vers. 565 & 566 Argon. exclamat: *Quis vel leviter poetarum consuetudine pulchrique sensu imbutus, persuaderi sibi poterat, tantam dictionis stribliginem rationumque poetarum venerationem in magnum venerandi ORPHEI vel ONOMACRITI ingenium cadere posse.*

THUNMANNUS *n*) & MANNERTUS *o*), in diversas valde partes tamen abierunt. SCHNEIDERUM igitur & RUHNKENIUM argumenta non attulisse, quibus ætas scriptoris Argonauticorum accurate possit definiri, iudicat HERRMANNUS *p*). Improbatur etiam MANNERTUM, ex iis, quæ ignorare videtur auctor Argonauticorum, hunc HERODOTO antiquiorem esse, colligentem. Sed THUNMANNUM, rationes ab iis, quæ poëtæ cognita sunt, repetendo, evinxisse, ostendit, poëma laudatum HERODOTO multo recentius fuisse. Ipse, numeros Argonauticorum universamque orationis conformationem persequens, eruit, auctorem eorum inter NONNI & QUINTI SMYRNÆI ætatem floruisse. Argumenta igitur, quibus suam sententiam confirmare studet, haud abs re erit, breviter recensere. Varias mutationes, quas disciplina hexametrorum temporum successu experta fuerit, pervestigans, observat, scriptorem Argonauticorum cæsuras, quæ est in prima tertij pedis syllaba, a poëtis heroicis usque ad NONNI ætatem frequentatam, retinere. Utitur deinde poëta productionibus quibusdam brevium syllabarum ob cæsuras, quæ ab HOMERO HESIODOQUE frequenter, ab epicis ætatis ceterioris parcius usurpantur, a NONNO autem non nisi rarissime admittantur. Hiatus vero, a quibus scilicet poëtæ, quo recentiores fuerunt, eo magis abstinerunt, ita adhibet, ut appareat, eum fuisse ætatis usque ad NONNUM pertinentis. Occurrunt denique in Argonauticis frequentes correptiones vocellum ante mutam cum liquida, quas veteres reformidarunt, quæ apud NONNUM, quem inignis in disciplina hexametrorum conversionis auctorem fuisse ponit HERRMANNUS, non inveniuntur, at epicis ætatis inter hos mediæ, præcipue QUINTO,

fol-

n) *Nova Biblioth. Philolog.* Vol. IV, cit. ab HERRMANNO.

o) *Geogr. Græcorum & Romanorum* T. IV, p. 25 ff. *ib.* cit.

p) *De ætate scriptoris Argonauticorum.*

sollemnes fuerunt. Videtur itaque scriptor Argonauticorum ætate fere æqualis QUINTO; quod præterea singulis verborum formulis examinandis probatur.

In Lithicis denique recentioris ætatis indicia sunt laudes, tam medicæ quam theurgicæ, lapidibus, a THEOPHRASTO, DIOSCORIDE, PLINIO, GALENO ignoratis, tributæ. TYRHWITUS *q* e vers. 73 & 74 auctorem ejus sæculo, quod legem CONSTANTII de Magis supplicio capitis afficiendis insecutum est, & quo magiæ scilicet nomine theurgia Philosophorum mystica gladio plectebatur, vixisse, verisimile judicat. Sed RUHNKENIUS *r*), cui adsentit HERRMANNUS, dubitans, an VALENTINIANI & VALENTIS ætas carmen tam genuini coloris profere potuerit, eum ætate æqualem fuisse putat DOMITIANO, qui Philosophos partim urbe & Italia ejecit, partim pœna capitis compefcuit. Ex utraque interim conjectura explicari potest, cur sui nusquam mentionem auctor faciat, & cur a nomine ejus citatum fuerit ante TZETZEN, qui, pronus in errorem, illud tandem ORPHEI nomine venditasse videtur.

§. 5.

Quod vero ad originem universæ pœsæ mysticæ attinet, dicam non audeamus scribere summi antiqui ævi Philosophis, quos una mente & voce de vetustate ejus consentire novimus. Ad fidem nempe pronum est, rationem humanam primam, quam conciperet, infiniti notionem a Deo quodam inspiratam putasse, atque pro mysterio, non nisi paucissimis initiatis communicando, habuisse. Prima rerum inventa haud

---

q) In *Præf. ad Lithica*, quam servavit HERRMANNUS.

r) *Bibl. crit.* P. VIII. p. 87, cit. ab Eod.

mediocri homines rudiores perfuderunt olim & admiratione & inde enata superstitione. Hinc est, quod & STRABO jure suo aserat, sacra occulta, naturam Numinis sensus nostros effugientem imitantia, majestatem ORPHÆO conciliasse. Hinc & vulgaris atque antiquissima fuit opinio, fontem sive principium omnis poëseos esse enthuliasmum afflatumque quendam divinum; quare & vatibus, utpote Musarum sacerdotibus alumnisque, solemne fuit, profanum vulgus odisse & arcere. Quid? quod ipsi philosophi Græci sapientiam suam ut arcanam quodammodo servaverint, ab ea degustanda plebem excluderint, adeoque & ipsi, speciei cuidam mysticæ velificati, hanc sapiendæ rationem posteris quoque commendaverint.

Deinde, cum fide apud vulgum prævaleret Sacerdotes, sacra mystica a Diis olim instituta, profitentes, patet utique, nil certi constitisse de tempore, cui ortum debeant. Copiam itaque fabularum exstitisse & circumlatam fuisse necesse est ætate ONOMACRITI carmina mysteriorum plena contextis & evulgantis; ad quarum exemplum plures dein componere, ingenioso homini difficile non fuit; eas vero omnes suo de ingenio confingere neque ausus est, neque potuit.

Jam vero, ut vetere fertur fama, antiquissimi Græciæ incolæ vitam egerunt vagam, fere barbaram s). Videtur ergo in eos quadrare, quod de hominibus primis canit PROMETHEUS ÆSCHYLI t): videntes nequicquam viderunt, audientes non audierunt, sed somniorum imaginibus similes omnia temere commiscuerunt. Cum autem neque homines singuli, neque gentes universæ, citra alienam institutionem & petitam aliunde opem, e barbariæ egredi, & ad cultiorem vitæ rationem

s) THUCYD. I. 2-12.

t) v. 446 ff.

nem progredi valeant, ideæque & notio infiniti, ex qua morum animorumque mitigatio & ingenii humani pendet cultura, traditione, cujus ultimum principium in afflatu divino sive revelatione quadam non possumus non ponere *u*), excitentur, atque ab ea initia ducant, haud probabile est, licet ponamus, Mysticorum de sapientia Orphica vetustateque ejus, & de barbarie ei antecedente, opiniones exaggeratas fuisse, doctrinam illam mysticam, quæ fons religionis adeoque culturæ Græcorum fuisse videtur, indigenam fuisse Græciæ. Suspicionem de peregrina illius origine fabulæ, ORPHEUM itinera ad Ægyptum & Colchida fecisse, sacraque Ægyptiorum didicisse & domum apportasse, narrantes, atque HERODOTUS *v*), instituta Orphica cum Ægyptiis ejusdem fere generis comparans, confirmare videntur. Neque reticendum est, universam rationem mysticam Orientale quiddam sapere: notionemque facultatis cujusdam naturæ innatæ, infinitæ, animalis vivæque, res omnes, quamquam variis formis indutas, concipiendi & generandi, notionem spiritus cujusdam divini, naturam animantis, quam carmina mystica Græca & communiōe utriusque sexus Diis tribuenda *x*), & nomine eodem variis Numinibus assignando *y*), exprimere videntur

u) Cum hoc philosophemate quodammodo concinit fabula, de PROMETHEO, ignem e cælo furtim deripiente.

v) L. II. p. 75.

x) Σελήνη (H. IX) est Θηλυς τε και αρσην, Αθήνη (H. XXXII) αρσην και Θηλυς, Αρτεμις (H. XXXVI) αρσενομορφος, Κορυβαϊς (H. XXXIX) θεος διφυης, πολυμορφος, e. s. p.

y) Ευβελος f. Ευβελους v. c., quæ nomina apud ORPHEUM forma, non significatu, differunt, appellatur & Φανης & Βανχος & Αιδης & Αδωνις & Ερωσ. Πρωτογονος appellatur & Φανης & Πειμπος αναξ. In H. XXXIV dicitur, homines nomine Παις cornigeri indigitare Apollinem.

tur z), in multis Orientis fabulis recurrere a). Sacra immo phallica, quæ eandem urserunt ideam, teste HERODOTO Ægypto oriunda erant: cultusque τὸ Λίγγαμ, sacris illis phallicis similis, in Asia adhuc exstat b).

His itaque pensitatis, facile est ad credendum, religionem mysticam, ritusque & orgia, quæ initia ejus constituisse videntur c), ab Oriente ad Græcos fuisse translata.

Animos feros effrenatosque, cum orgiis, bacchationibus, choris, sacrorum initiationibus, mysteriisque quasi afflarentur,

C

IN

z) Exponere fere videntur hymni Orphici hos versus:

Εἰς Ζεὺς, εἰς Αἰδῆς, εἰς Ἥλιος, εἰς Διόνυσος,
Εἰς θεὸς ἐν παντεσσι, τί σοι δίχα ταύτ' ἀγορεύα.

Quorum priorem ORPHEO assignat MACROBIUS (*Saturn.* I. 18); atque eundem versum citans JUSTINUS M. (*Coh.* p. 78. I. HUTCHINI), hunc addit.

a) Cf. FR. SCHLEGEL, *Ueber die Sprache und Weisheit der Indier*, p. 118 ff.

b) Cf. vel RIEMERS *Auszug aus SCHNEIDERS Griechisch-Deutschen Wörterbuche* ad vocabulum Φαλλος. — Ad res quam maxime indecoras fingendas ætas barbara, quæ nullius rei, nisi sensibus subjectæ, intelligendæ capax, antropomorphismoque crassissimo dedita, in causas rerum inquirere inciperet, non potuit non rari. Naturæ animam tribuens, mutationes rerum ex conceptionibus certaminibusque Numinum, forma humana indutorum, explicare conata est. ORPHEUS turpissima facinora Diis adscripsisse fertur (Cf. *Diog. Proem.*); MUSÆUM ipsiusque filium raris esse, tradit PLATO (*De Rep.* L. II. Tom. II. p. 363), æternam ebrietatem pulcherrimam esse virtutis mercedem.

c) E sacro quodam sermone, quem se ad Dodonam audivisse refert HERODOTUS (II. p. 69), Pelasgi quondam in Deorum invocatione omnia immolabant, tum nulli Deorum aut cognomen aut nomen imponerent, quippe quod nondum audiverant.

in poësin informem incidere, necesse fuit, quæ nobilior sedatiorque tum demum facta est, cum fabula antiquissima rudis superstitiosaque a phantasia tranquilliori emollita eslet.

§. 6.

Si ergo sumamus, poësin mysticam diu in schola delituisse d), & ut rem, in sola conjectura fere positam, ex nostra mente explicare liceat, hoc carminum genus non nisi a paucis eidem initiatis in Thracia e) antiquitus servatum excultumque fuisse, in promptu est, cur, etiamsi poësi epica vetustius in Græcia fuerit, nulla tamen ejus in carminibus Homericis existent vestigia. Quantum igitur in re obscura assequi valeamus, duæ eodem tempore Græcis fuerunt in distantibus terris scholæ poëticiæ antiquæ, inter se valde diversæ, altera videlicet *Thracica* illa, sacerdotalis, sublimes ideas, animum divino quodam instinctu sive afflatu concitatum & oestrum quasi religiosum spirans f), ex qua & religio Græcorum & philosophia ipsorum quondam profuit; altera *Ionica*, epica, nativa & sedata, Deos adspectabili forma indutos hominibus aslo-

d) Poësis religiosa Orientis in scholis sacerdotum & vatum s. prophetarum, famæ laudique non velificantium, sed cultui divino soli animum intendentium, colebatur. Carmina vero eorum ab auctoribus scholarum nomina habuerunt.

e) *Sollertior Thracæ Macedonibus gens, & in diis colendis haudquam pari neglecta.* PAUS. IX. 29.

f) Invocationes abruptæ & incisæ hymnorum non simplicitatem, sed entusiasmum potius, redolent. Vates Orphici, si ex hymnis, in quibus, etiamsi recentiores sint, formam antiquam servatam fuisse, probabile est, judicare liceat, non tam speciem perfectæ poëseos assecuti sunt, quam animum religiosi sensibus palcere studuerunt.

asocians, commentis fabularum ritibusque mysticis, orgiorum & enthusiasmi furoribus carens, quæ viam historiarum, per vates cyclicos g) & λογογράφοις h) sensim informatæ, paravit, fonsque demum facta est mythologiæ Græcæ i), poësi & phantasiæ lullibus omnem fere debentis originem.

g) De quibus vide FABR. *Bibl. Gr.*

h) Quorum vix nomina supersunt. Cf. DIONYS. Halic. *περί τῆς ὀγκυδίδε χαρρακτηρος*, c. 5, & G. J. VOSSII *De Historicis Græcis* L. I. c. 2.

i) HERODOTUS (L. II. p. 69): HESIODUS atque HOMERUS (quos quadringentis non amplius annis ante me opinor existisse) fuisse, qui Græcis theogoniam introduxerunt, eisque cognomina dederunt, honoresque & artificia distribuerunt, ac eorum figuras etiam effinxerunt.

